

**Van
Betekenis
tot het einde**

***Sterven hoort bij
het leven, maar...***

Sterven hoort bij het leven, maar...

- ... Ervaar je persoonlijk de ruimte om na te denken over je levenseinde en neem je die ook?***
- ... Is er ruimte voor een eigen invulling van je levenseinde? Waar wil je bijvoorbeeld de laatste levensfase doorbrengen, thuis, in een hospice of zorginstelling? Ervaar je voldoende steun in je directe omgeving om dat mogelijk te maken?***
- ... Voel je je ongemakkelijk als het over sterven en dood gaat of onthand als je iemand in zijn laatste levensfase ontmoet?***
- ... Geef je anderen de ruimte om over hun levenseinde te spreken? Is het een onderwerp waar binnen je eigen familie, op het werk of in je omgeving aandacht voor is?***
- ... Kun je ergens terecht met twijfels, angsten en/of vragen om informatie?***

Sterven hoort, net als geboren worden, bij het leven. Maar we denken liever niet aan dood gaan. Toch overkomt het ons allemaal. Laten we ons overvallen als de tijd daar is, of krijgt het onderwerp al eerder een plaats in onze gesprekken en in ons leven?

Met die vragen houdt de beweging *Van Betekenis tot het einde* zich bezig.

De beweging Van Betekenis tot het einde

Als mensen eerder nadenken over wat de dood voor hun betekent en hoe ze hun laatste levensfase door willen brengen, kan dat rust geven in de stervensfase. Het kan kwaliteit toevoegen aan leven tot het einde. Ook hun naasten en de zorgaanbieders spreken over meer kwaliteit van leven, omdat de zorg zoveel mogelijk kan worden afgestemd op individuele wensen. Van beide kanten kan men dan veel meer van betekenis zijn voor elkaar, tot het einde toe. Dit betekent dat er aandacht is voor een breed scala aan onderwerpen: Het ongemak dat je kunt voelen bij confrontatie met sterven en dood en hoe je van betekenis kunt zijn voor de ander in de laatste levensfase. De wens om al dan niet medische behandelingen te ondergaan. De invloed van sterven, in alle fasen van het leven.

De beweging *Van Betekenis tot het einde* streeft naar meer ruimte voor een voor ieder passend levenseinde. Passend bij ieders persoonlijke idee over een goed levenseinde en een 'goede dood', in de lijn van het geleefde leven. Die ideeën kunnen flink uit elkaar liggen, net als ideeën over andere onderwerpen in de samenleving. Het gaat ons om openheid, het bevorderen van het onderlinge gesprek over sterven en dood, over de zin van, en de behoefte aan zorg en (medische) ingrepen, de betekenis daarvan voor iemands verdere leven en over de plaats waar iemand oud wil worden en wil sterven.

De beweging *Van Betekenis tot het einde* pleit niet voor één zienswijze op 'een goed levenseinde', maar voor ruimte voor al die verschillende zienswijzen en uitingen die horen bij ieders idee over kwaliteit aan het einde van het leven en 'een goede dood'.

Dit is een persoonlijke opgave én een voor de samenleving. We hebben elkaar als gemeenschap nodig om individuele invullingen van het levenseinde te kunnen ondersteunen en realiseren.

De coalitie Van Betekenis tot het einde

Op veel plaatsen ontstaan initiatieven van mensen en organisaties die denken en werken om dit onderwerp vorm te geven. Dat doen ze in hun persoonlijk leven, in hun werk en in hun gemeenschap. Het is de moeite waard om deze mensen en organisaties te verenigen en samen te werken. In 2012 is daarom de coalitie *Van Betekenis tot het einde* ontstaan, om vanuit een brede scope van waarden te pleiten voor meer aandacht en ruimte voor het levenseinde.

De coalitiepartners (zie achterzijde) ondersteunen initiatieven gericht op diverse doelgroepen en ontwikkelen acties in hun achterban, elk met een eigen insteek. De doelgroep zijn burgers, met de nadruk op hen die zelf of in hun naaste omgeving te maken hebben met kwetsbaarheid en sterven, werkers in de zorg en politici.

De missie van Van Betekenis tot het einde

De specifieke insteek van de coalitie Van Betekenis tot het einde is om binnen de Nederlandse samenleving ruimte te creëren voor het thema eindigheid, om mensen aan te zetten tot nadenken over (hun eigen) kwetsbaarheid, er met elkaar over te spreken en na te gaan hoe ze van betekenis kunnen zijn voor elkaar in die laatste fase.

Iedereen zoekt daarvoor zijn eigen taal en toon.

**Van
Betekenis
tot het einde**

Aansluiting bij Van Betekenis tot het einde

Het is voor alle geïnteresseerden mogelijk zich aan te sluiten bij de coalitie en mee te doen om zo de beweging meer draagvlak en bekendheid te geven.

Er wordt gewerkt met een open structuur. Daarbij vormen de coalitiepartners de stuurgroep met daaromheen een kring van inhoudelijk betrokkenen, steunbetuigers en belangstellenden (stakeholders).

Geïnteresseerd of meer informatie? Mail naar vanbetekenis@agora.nl

De coalitiepartners: Agora, landelijk ondersteuningspunt palliatieve zorg; de ouderenorganisaties PCOB en Unie KBO; het Humanistisch Verbond; NPV, Nederlandse Patiënten Vereniging, Zorg voor het leven; Reliëf, Christelijke vereniging van zorgaanbieders; Vilans, Kenniscentrum voor langdurende zorg; VPTZ Nederland, Landelijke vereniging Vrijwillige Palliatieve Terminale Zorg

Contactgegevens Van Betekenis tot het einde | Groeneweg 21a, Bunnik | 030-65 75 898
vanbetekenis@agora.nl | www.vanbetekenis.info